

Pogled ZGS na nadaljnji razvoj javne gozdarske službe

Slovenian Forestry Service's Look at the Further Development of the Public Forestry Service

Jošt JAKŠA*, Živan VESELIC**

Izvleček:

Jakša, J., Veselič, Ž.: Pogled ZGS na nadaljnji razvoj javne gozdarske službe. *Gozdarski vestnik*, 67/2009, št. 7–8. V slovenščini z izvlečkom v angleščini. Prevod Breda Misja, lektoriranje slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Članek obravnava pomen oblikovanja enotne javne gozdarske službe za usmerjanje gospodarjenja z gozdovi in razvoj gozdarske stroke v Sloveniji. Opisuje doslej opravljeno delo Zavoda za gozdove Slovenije in nakazuje njegov nadaljnji razvoj z navedbo ciljev in usmeritev iz Nacionalnega gozdnega programa in navedbo usmeritev iz internega razvojnega dokumenta – Strategije razvoja ZGS.

Ključne besede: javna gozdarska služba, Zavod za gozdove Slovenije, gozdarstvo, Slovenija.

Abstract:

Jakša, J., Veselič, Ž.: Slovenian Forestry Service's Look at the Further Development of the Public Forestry Service. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 67/2009, vol. 7-8. In Slovenian, abstract in English. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

The article talks about the significance of forming an integrative public forestry service for directing the forest management and forestry profession development in Slovenia. It describes the already realized work of the Slovenian Forestry Service and, by alleging the objectives and orientations from the National Forest Program and orientations from the internal developmental document – Development Strategy of the SFS, indicates its further development.

Key words: public forestry service, Slovenian Forestry Service, forestry, Slovenia

Ustanovitev ZGS je bila pomembno dejanje za zagotovitev strokovnega dela z gozdovi in za ohranitev gozdarske stroke v Sloveniji nasploh.

Maja 2009 je minilo 15 let od začetka delovanja Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), ki nadaljuje s strokovnim usmerjanjem gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Strokovno delo z gozdovi ima v Sloveniji že dolgo tradicijo, v približno takšni obliki kot ga gojimo danes, torej kot trajnostno, večnamensko, načrtno in sonaravno delo z vsemi gozdovi, ne glede na lastništvo, pa smo ga v Sloveniji začeli po drugi svetovni vojni po zaslugi uglednih gozdarskih strokovnjakov, kot so bili dr. Dušan Mlinšek, dr. Rudolf Pipan in številni drugi.

Začetek devetdesetih let prejšnjega stoletja, pred dobrimi petnajstimi leti torej, je bilo za slovensko gozdarstvo nedvomno spet eno od prelomnih obdobj, ki pa se je na koncu izteklo kot prelomno le v pogledu organizacije gozdarstva in njegovega financiranja, kar sta pomembni značilnosti vsakega gozdarstva. Na srečo pa se niti v omenjenem času

niti v obdobju, ki je sledilo, niso zgodile prelomne spremembe na področju temeljnih ciljev in usmeritev slovenske gozdarske stroke. Zakon o gozdovih iz leta 1993, z manjšimi dopolnili v naslednjih letih, ter oba nacionalna gozdna programa (iz let 1996 in 2007) zagotavljajo kontinuiteto strokovnega dela z vsemi slovenskimi gozdovi. Za slovensko gozdarsko stroko in kontinuiteto strokovnega dela s slovenskimi gozdovi je bila nedvomno izjemno pomembna določba omenjenega zakona, da se ustanovi ZGS kot enotna javna gozdarska služba za vse gozdove v Sloveniji.

Včasih, ko je slišati kritiko kakšne malenkosti v delu ZGS, pozabljamo na pomen ustanovitve enotne javne gozdarske službe za gozdarsko stroko pri nas in na prednosti enotnega obravnavanja vseh gozdov.

* J. J., univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana.

** mag. Ž. V., univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana.

Ustanovitev ZGS je pomenila zagotovitev dobro organizirane javne gozdarske službe, ki zagotavlja ne le učinkovito terensko delo, ampak tudi izvedbo zahtevnejših razvojnih nalog za potrebe razvoja javne gozdarske službe pa tudi za širše potrebe države. Prednosti takšne enotne javne gozdarske službe so se pokazale kmalu. ZGS je v kratkem času do visoke ravni razvil prostorsko informatiko in izpopolnil gozdarski informacijski sistem, ki ni v korist le gozdarjem, ampak tudi mnogim institucijam zunaj gozdarstva, ki potrebujejo zanesljive podatke o gozdu in gozdnem prostoru. Nekatere strokovne naloge, ki jih je ZGS na ravni celotne Slovenije izvedel v sorazmerno kratkem času, v preteklosti gozdarstvu ni uspelo izvesti v znatno daljšem obdobju. ZGS je bil uspešen tudi pri izvedbi vseh novih nalog, povezanih z zagotavljanjem finančne pomoči države lastnikom gozdov.

Z ustanovitvijo ZGS je gozdarstvo prvič dobilo pristojnosti na področju usmerjanja dela z divjadjo, s čimer je zagotovljeno celovito usmerjanje razvoja gozdnega ekosistema, in večje pristojnosti na področju urejanja prostora.

Učinkovitost enotne javne gozdarske službe se kaže tudi v tem, da so z novimi predpisi Zavodu zaupane vedno nove javne naloge. ZGS je izvedel številne mednarodne projekte (vodil je tri in sodeloval pri dvaindvajsetih mednarodnih projektih) in je bil s podatki o gozdovih in strokovnim znanjem v pomoč državi pri številnih razvojnih projektih (Natura 2000, sistem GERK-ov, kataster čebelje paše in čebelarški pašni redi, pravkar zaupana naloga presoje občinskih prostorskih načrtov z vidika umestnosti sprememb rabe kmetijskih zemljišč).

ZGS je izdal desetine strokovnih knjig in knjižic, več filmov o gozdovih in več kot sto različnih zloženk. Gradivo je v prvi vrsti namenjeno lastnikom gozdov kot strokovna pomoč pri gospodarjenju z gozdovi in delu v gozdovih ter širši javnosti.

V sestavo ZGS so bila že ob ustanovitvi vključena štiri gojitvena lovišča, kot so se imenovala tedaj, z Zakonom o divjadi in lovstvu pa se je po letu 2004 Zavodu priključilo še šest lovišč s posebnim namenom. Prizadevno strokovno delo v loviščih s posebnim namenom v sestavi ZGS je dobilo najlepšo potrditev s prejemom diplome

Edmond Blanc, ki jo je Zavodu za leto 2008 podelil Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), priznanje pa smo prejeli pred nedavnim v Parizu. Omenjeno diplomu podeljuje organizacija CIC najbolj urejenim loviščem oziroma loviščem s posebno odmevnimi projekti na področju upravljanja z divjadjo in njenim življenjskim okoljem.

V preteklosti se je ZGS že uspešno vključil tudi v gospodarjenje z državnimi gozdovi. Sodelovanje ZGS pri izvajanju strokovnih nalog v državnih gozdovih je z državnega vidika koristno in racionalno.

Opravljen delo ZGS v času od njegove ustanovitve smo na kratko opisali v priložnostni knjižici ob 15-letnici delovanja ZGS. Analiza minulega dela je pomembna, saj lahko le na tej podlagi in ob vsestranskem poznavanju trenutnih okoliščin načrtujemo svoj razvoj in delo v prihodnje.

NADALJNI RAZVOJ ZGS JE SKRBNO NAČRTOVAN.

ZGS je za slovensko gozdarstvo preveč pomemben, da bi njegov nadaljnji razvoj prepustili naključju. Naloge ZGS so določene z Zakonom o gozdovih in v še nekaj drugih zakonih in številnih podzakonskih aktih, njegov razvoj pa je v temeljnih vsebinah določen z Nacionalnim gozdnim programom in podrobneje s Strategijo razvoja ZGS, ki smo jo pred leti izdelali v ZGS.

V Resoluciji o nacionalnem gozdnem programu, ki jo je sprejel Državni zbor RS novembra 2007, so v poglavju 9, Javna gozdarska služba, navedeni cilj in usmeritve za javno gozdarsko službo.

Cilj:

Gozdarska služba – enotna za vse gozdove, kadrovska zadostna, dobro organizirana, strokovno kompetentna, javna, ki gozd obravnava celovito, vključno z živalskim svetom, ter s pravnimi in ekonomskimi mehanizmi ter svetovanjem – učinkovito in smotrno usmerja razvoj gozdov.

Usmeritve:

1. Ohraniti ustrezno kadrovske zasedenosti javne gozdarske službe, tudi s strokovnjaki strok s

- sosednjih področij, ter njeno stabilno financiranje.
2. Delo in organiziranost javne gozdarske službe prilagajati aktualnim potrebam gozda, lastnikom gozdov in javnosti ter smotrni izvedbi nalog.
 3. Intenzivirati svetovanje vseh oblik in vzpostaviti učinkovito sodelovanje z drugimi svetovalnimi službami za kmetije ter z organizacijami lastnikov gozdov.
 4. Zagotavljati stalno izobraževanje celotne kadrovske strukture.

Strategija razvoja ZGS med drugim določa glavne razvojne usmeritve po dejavnostih in temeljne ukrepe za uresničevanje Strategije.

Razvojne usmeritve po dejavnostih so za področje javne gozdarske službe navedene v treh vsebinskih sklopih, samo omenjamo pa tudi preostala dva, ki zadevata razvoj lovišč s posebnim namenom in drugih storitveno-gospodarskih dejavnosti:

1. Optimizirano izvajanje nalog javne gozdarske službe.
2. Krepitev oziroma širitev obsega obstoječih nalog javne gozdarske službe, zlasti:
 - a. svetovanja na področju pridobivanja, prodaje in rabe lesa s ciljem razvoja celovitega koncepta svetovanja lastnikom gozdov,
 - b. spodbujanja povezovanja lastnikov gozdov,
 - c. preventivne vloge javne gozdarske službe pri varstvu gozdov,
 - d. dela z javnostjo ter promocija gozda in gozdarstva.
3. Uvajanje novih nalog javne gozdarske službe, zlasti:
 - a. na področju divjadi in lovstva,
 - b. naravovarstvenega nadzora in upravljanja zavarovanih območij,
 - c. pri razvoju podeželja,
 - d. aktivnosti v sistemu zaščite in reševanja, zlasti glede gašenja požarov v naravi,
 - e. vključevanje v izobraževanje v osnovnih in srednje šolskih programih.
4. Optimizacija upravljanja lovišč s posebnim namenom.

5. Širitev obstoječih in uvajanje novih storitveno-gospodarskih dejavnosti.

V osnovi je v prihodnje predvideno izpopolnjevanje delovanja ZGS na vseh področjih, s posebnim poudarkom na obvladovanju sodobnih tehnologij, še posebno informatike, in uvajanju tehnoloških novosti pri gospodarjenju z gozdovi. Z analizo delovnih procesov v okviru izpopolnitve organizacije in sistemizacije ZGS pa bomo zagotovili optimalno izrabo kadrovskih in drugih potencialov.

Če se poglobimo v posamezna strokovna področja delovanja ZGS na področju javne gozdarske službe, ugotovimo naslednje naloge, ki jim bomo v prihodnje namenili posebno pozornost:

gozdnogospodarsko načrtovanje

- učinkovitemu informacijskemu povezovanju gozdnogojitvenega in gozdnogospodarskega načrtovanja in s tem racionaliziranju pridobivanja podatkov o gozdovih,
- okrepitvi sodelovanja z občinami pri pripravi prostorskih planskih aktov;

gojenje gozdov

- nadaljevanju sonaravnega gojenja gozdov ob upoštevanju podnebnih sprememb,
- ohranitvi in izboljšanju kakovostne izvedbe gojitvenih del,
- intenzivnejšemu redčenju mlajših sestojev – zaradi nege sestojev in izkoriščanja lesa;

varstvo gozdov

- poročevalsko, prognostično-diagnostični službi, ker se zaradi podnebnih sprememb povečuje nevarnost biotskih in abiotskih poškodb gozdov, večanje mednarodne trgovine pa povečuje nevarnost vnosa novih škodljivih organizmov;
- varstvu pred požari, saj podnebne spremembe povečujejo nevarnost požarov v naravnem okolju; predvidena je okrepitev opazovalne službe za varstvo pred požari v naravnem okolju na območjih z veliko stopnjo požarne ogroženosti gozdov in izdelava ter obnavljanje atlasa protipožarnih objektov za najbolj ogrožena območja;

gozdna tehnika

- strokovni pomoči lastnikom gozdov pri uresničevanju programov razvoja podeželja,
- izpopolnitvi informacijskega sistema o gozdnih prometnicah in njegovi uporabi pri usmerjanju njihove rabe in vzdrževanja,
- spremljanju in usmerjanju uvajanja sodobnih tehnologij,
- delovanju na področju učinkovite rabe lesa za energij;

gozdne živali in lovstvo

- nadaljevanju prizadevanj za ohranitev in izboljšanje življenjskega okolja gozdnih živali,
- nadaljevanju usklajevanja populacij rastlinojede divjadi z zmožnostmi okolja,
- sodelovanju z lovskimi organizacijami pri izdelavi in uresničevanju lovsko upravljaljskih načrtov;

stiki z lastniki gozdov in javnostjo

- izobraževanju zaposlenih v ZGS za uspešno komuniciranje z lastniki gozdov,
- sodelovanju z lokalnimi akcijskimi skupinami pri razvoju podeželja,
- nadaljnjemu razvoju spletne strani ZGS;

informatika

- vključitvi še preostalih revirnih pisarn ZGS v enotno računalniško omrežje HKOM,
- povečanju števila računalnikov v ZGS, da bo vsak strokovni delavec imel svoj računalnik s potrebno programsko opremo, ki bo ustrezno posodobljena,
- pridobivanju novih znanj s področja informatike, zlasti na področju razvoja računalniških rešitev in učinkovite uporabe računalniških rešitev,
- razvoju računalniških rešitev v objektno orientiranem programirnem jeziku,
- razvoju spletnih računalniških rešitev, da bi informacijske storitve lahko ponudili tudi lastnikom gozdov in drugi javnosti.

Želimo, da bi bilo v Sloveniji dovolj razumevanja za nadaljnje trajnostno in sonaravno strokovno delo z gozdovi in da bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva za nemoteno delovanje ZGS.